

Aj vďaka otcovi Ivanovi môže dnes Gréckokatolícka cirkev na Slovensku sebavedomo budovať svoju identitu.

Na Slovensku stále pribúdajú kandidáti na proces blahorečenia.

Súvisí to s dvoma totalitami, ktoré sa tu vystriedali v 20. storočí, ale dúfajme, že aj s dostatkom ľudí, ktorí im dokázali statočne čeliť. A to najmä kňazov a rehoľníkov.

Preto nás nemôže prekvapovať, že stále vznikajú v rôznych regiónoch nové iniciatívy, ktoré chcú doviest k blahorečeniu komunistami mučených duchovných. Každý región má takú osobnosť a uchováva si ju v pamäti.

Isté je, že nie každá takáto snaha dôjde až k samotnému procesu blahorečenia. Ale aj to, čo nasleduje predtým, má veľký význam. Ide totiž nielen o zbieranie dokumentov, svedectiev, listín a ich skúmanie.

Dôležitá je aj „propagácia“ kandidáta na blahorečenie. Profesor Ladislav Csontos, SJ, to v súvislosti s úvahou o začatí blahorečenia kardinála Korca a spoločníkov [povedal](#) takto: „Aby sa takýto proces mohol rozbehnúť, je v prvom rade potrebné týchto hrdinov predstaviť a šíriť ich úctu, aby sa dostali do širšieho povedomia.“

Dôležité teda je, aby bol adept na blahorečenie nielen preverený, preskúmaný historikmi či teológmi, ale zároveň aby sa jeho príbeh stal známy a zarezonoval.

Mal by mať silu zasiahnuť aj nové generácie veriacich, ktorí hľadajú duchovnú inšpiráciu. Lebo aj v čase, keď nežijeme totalitu, potrebujeme ľudí, najmä medzi kňazmi či rehoľníkmi, ktorí dokážu byť svetlom v temnote. Hoci tá temnota môže vyzeráť celkom inak ako v čase totalitných režimov.

Mučeník múdrosti / Film o Jánovi Mastiliakovi, ďalšom kandidátovi na
blahorečenie

Mladý rehoľník.

Gréckokatolícka cirkev má za sebou veľmi pohnutú históriu, keďže bola mimoriadne nenávidená komunistami a na popud sovietskych vodcov mala byť prvou vyničenou cirkvou v Československu. Aj pre tento ukrutný boj o prežitie už majú gréckokatolíci blahoslavených biskupov Pavla Petra Gojdiča a Vasil'a Hopka i blahoslaveného redemptoristu Dominika Metoda Trčku (pochádzal z Česka, ale pôsobil najmä na Slovensku).

Prvá fáza procesu blahorečenia, ktorou je skúmanie života a svedectiev tu na Slovensku, sa medzičasom ukončila pri ďalšom redemptoristovi východného obradu, otcovi Jánovi Mastiliakovi.

Pri tej príležitosti vznikol aj nový filmový dokument s názvom *Ján Mastiliak - Mučeník múdrosti*.

Príbeh Jána Mastiliaka nám v ňom vyrozpráva gréckokatolícky kňaz Michal Hospodár. Scenár napísal spolu so Štefanom Chrappom, za kamerou bol Timotej Križka. Tvorcovia nám ukazujú príbeh človeka z chudobnej rodiny, ale zároveň veľkej intelektuálnej sily, talentovaného filológa a teológa. Pre komunistov bol preto mimoriadne nebezpečný a odsúdili ho najprv na doživotie.

Filmári nás prevedú rôznymi miestami, kde otec Ivan žil, a prinesú nám svedectvá ľudí, ktorí ho poznali.

Vo väzení s Husákom

Ján Mastiliak (1911) pochádzal z Nižného Hrabovca (okres Vranov nad Topľou). Jeho otec tragicky zahynul v americkej bani prv, než by svojho päťročného syna Jána vôbec spoznal. Matka potom na Slovensku vychovávala tri deti sama.

V roku 1922 robili stropkovskí redemptoristi ľudové misie v Nižnom Hrušove. Zrejme sa tak obaja nadaní chlapci Mastiliakovci dostali pod ich patronát a už na jeseň roku 1922 študovali obaja, Ján i Michal, v redemptoristickom juvenáte v Hlučine na Morave.

V roku 1928 Ján vstúpil do rehole redemptoristov v Stropkove a uvádza sa, že sa tak stal prvým rehoľníkom východného obradu tohto spoločenstva.

Okrem toho, že študoval teológiu, publikoval, prekladal, písal poéziu. Veľmi rýchlo sa tak ukázala mimoriadna intelektuálna kapacita mladého muža. Dvadsaťtriročného ho v Užhorode vysvätili za kňaza. Pôsobil aj v Michalovciach, kam redemptoristi presídlili zo Stropkova.

Ale s Jánom Mastiliakom sa počítalo najmä na akademických pozíciách, lebo podobne

Mučeník múdrosti / Film o Jánovi Mastiliakovi, ďalšom kandidátovi na
blahorečenie

vzdelaných a intelektuálne schopných teológov nikdy nebolo v tunajších pomeroch dosť.

V roku 1937 ho predstavení vyslali na štúdiá do Ríma. Študoval na Alfonsiane a na Pápežskom východnom inštitúte získal v roku 1942 doktorát za štúdiu o Vladimírovi Solovjovovi. Skúmal v nej, či sa tento ruský filozof a teológ naozaj stal katolíkom a opustil pravoslávie. A prišiel k zaujímavému poznaniu. Vo filme sa o tom človek dozvie viac. Aj to ukazuje, že Mastiliak výrazne presahoval rámec slovenskej teológie.

V roku 1944 sa ako doktor teológie vrátil do Michaloviec. No už od jesene 1945 učil v seminári v Oborišti. Jeho akademická kariéra, ktorá mala byť v jeho živote kľúčová a na ktorú sa dlho pripravoval, však trvala krátko.

Ján Mastiliak a stropkovský kláštor.

V marci 1950 ho zatkli a obvinili zo špionáže pre Vatikán. Vo veľkom procese súdili troch jezuitov, dvoch redemptoristov, jedného dominikána, jedného františkána a troch premonštrátov. Ján Mastiliak bol z nich jediným Slovákom a jediný dostal najvyšší trest - doživotie. Mal vtedy 39 rokov.

Tak sa vtedy končili mnohé veľké talenty slovenskej teológie. Študovať už mohli iba väzenské pomery. Ale, samozrejme, dostali celkom inú školu, ktorá bola možno napokon tou skutočnou cestou k svätosti.

Tvorcovia filmu spomínajú, že otec Ivan - ako Jána Mastiliaka volali - sedel v jednej cele aj s Gustávom Husákom a hovoril mu o obrovskej chybe, ktorú komunisti urobili, keď zrušili Gréckokatolícku cirkev. Husák ho celkom isto pozorne počúval. V roku 1968 sa Gréckokatolícku cirkev na Slovensku podarilo obnoviť a ani husákovská normalizácia ju už potom nezakázala.

Vášeň pre teológiu „malej cesty“

Film ukazuje aj inú stránku otca Ivana. Mal veľmi silný vzťah k ikone Matky ustavičnej pomoci, bol známy silnou mariánskou úctou a aj mladých ľudí vyzýval, aby nezabúdali na ruženec.

A ešte jedna vec ho charakterizovala. Otec Ivan, tento mimoriadne vzdelaný muž, mal veľkú vášeň pre Teréziu z Lisieux a jej teológiu „malej cesty“. Preložil všetku dostupnú literatúru. Možno aj svätá Terezka mu pomáhala zvládať roky vo väzení. Nezatrpkol tam, dokonca sa naučil po maďarsky.

Po pätnástich rokoch ho prepustili z väzenia, s podlomeným zdravím a s dlhom dvetisíc korún, ktorý musel postupne splatiť (odsúdený bol totiž aj na peňažný trest 50-tisíc korún). Čo mu ostávalo v komunistickom režime, aké mal možnosti?

Filmári nám ukážu jednoduchý dom v Prešove, kam ho prichýlila rodina Brajerovcov. Cenné je svedectvo ich dcéry, ktorá opisuje, ako u nich otec Ivan žil. Skromne, jednoducho, v izbičke na poschodí.

Otec Ivan vo svojej izbe v Prešove.

V roku 1968 bola Gréckokatolícka cirkev na Slovensku obnovená, aj keď len s obmedzenými možnosťami. Otec Ivan sa do procesu jej oživenia zapájal.

Mučeník múdrosti / Film o Jánovi Mastiliakovi, ďalšom kandidátovi na
blahorečenie

Vo filme je svedectvo o tom, ako otec Ivan tajne vyučoval, ako k nemu chodili mladí ľudia na skúšky, dokonca mali aj indexy. Vo svojej akademickej kariére teda pokračoval, formoval mnohých gréckokatolíckych duchovných. Hoci vo veľmi obmedzených podmienkach a pod neustálou kontrolou Štátnej bezpečnosti.

Redemptorista Pavol Tomko ho ešte zažil a spomínal, ako k nemu chodieval na skúšky. Zapamätal si najmä pokoj, ktorý uňho zažíval.

Otec Ján (Ivan) Mastiliak zomrel v septembri 1989, mal 78 rokov. Nedožil sa teda pádu komunistickej totality ani toho, ako životaschopne sa začala rozvíjať Gréckokatolícka cirkev v nových pomeroch. Iste má na tom aj on svoju zásluhu.

Dokument Ján Mastiliak - Mučeník múdrosti si zatiaľ môžu pozrieť členovia Spolku sv. Cyrila a Metoda. Postupne bude sprístupnený aj na iných platformách.

Eva Čobejová / Svet kresťanstva / Postoj

Fotografie: archív Viceprovinciálátu redemptoristov Michalovce.

The post [Mučeník múdrosti / Film o Jánovi Mastiliakovi, ďalšom kandidátovi na blahorečenie](#) appeared first on [Zasvätený život](#).

(Zamyslenie zo stránky zasvatenyzivot.sk.)